

א א מיי פיה מהי בית
המקדש הלכה ה
ב ב מיי סס הל' ו
ג ג מיי סס הל' ז

בשלשה מקומות נמשך דבשי לאורויי במעשה המניד עבודת כהנים
נקט תחלה שמירתן ומקום שכיבתן עד שחזר מסדר כל
הסדר שבתחלה עובדין וכו' כאשר הוא מסודר במשנה ובגמ' נפקא לן מקרא
דבית המקדש לרין שימור * דאי לא נפקא לן מקרא הוה אמיתא דלא לריבי
שומרים דלין עניות במקום עשירות ואי מסורת הש"ם
נגדי כלי המקדש ו[קנו חמרים ועוד
דהוה אמיתא דבחד שומר בני ומקום
שמירתן הוה צבית אבטינים וצבית
הניזוף וצבית המוקד: הכי גרסינן צבית
אבטינים הוה לשכת מפטמי הקטורת
דהתן בפ"ק דיומא (דף יח) הולכי וכו'
לעליית בית אבטינים גדי כהן גדול
ללמדו לשם הלכות חפינה שהיה אחת
מעבודות קשות שבמקדש כדמפרש
ביומא (דף מט) ולפי שהיו אומנין על
מעשה הקטרת נקראת על שם ומספקא
לן ביומא במקום עליית בית אבטינים
היכן הוה דאמרינן בפ"ק דיומא (דף יט)
שהו לשכת הוה לכהן גדול לשכת
פרהדרין ולשכת צבית אבטינים אחת
בצפון ואחת בדרום ולא ידענא אי לשכת
פרהדרין בצפון ולשכת צבית אבטינים
בדרום או לשכת צבית אבטינים בצפון
ולשכת פרהדרין בדרום ושם היה כהן
גדול יסן וביומא (דף ט) מפרש למה
נקרא כן: בית הניזוף * לא שמעתי זו טעם למה נקרא כן: היו עליות *
לשמירת כהנים לרין עליות נוקם גובה כדנפקא לן בגמרא וילוו עליך
וישרתוך וגזירת הכהוב היא ושמירת לויס לא היה אלא למטה אלא
השערים ולבך קרו ליה הכסוק ללויס שערים במקרא לפי שלא היה
שגורבן אלא אלא השער והכהנים היו שומרין אותו בעליות על מקום
גובה כדרך שומרי עיר וכל שומרי עיר בין ביום בין בלילה לא היו יושבי
ועשרים וארבעה שומרים בעשרים וארבעה מקומות נפקא לן בגמ' שרין
לבית המקדש שהיו שומרים יום ולילה שלשה כהנים ועשרים ואחד בלויס
ואפילו היו אותן עליות צביות מקצתן בעזרה וכולים כהנים לישיב שם כשהיו
עייפים דגנין ועליות לא נתקדשו כדאמרינן בפסחים (דף פה) ובעזרה אין
חדס יכול לישיב דלין ישיבה בעזרה אלא למלכי בית דוד: והרובין שומרין
סס רובין קרו כהנים שלא הגיעו עדיין לעשות עבודה כגון פחותים
מיו"ב כהן כמו (שמואל א ג) ויגדל הנער ח [ומתרגמינן] ורבה רביא ולפי
שעדיין לא הגיעו לעשות עבודה [אין יוכלו לעשותה] עבדין להו שומרים
שאותן שיכולין לעבוד און רוצין לשמור ועוד הואיל ויכולין לעבוד אין אנו
מקמינן אותן לשמור: בית המוקד כיפה בית המוקד פ"ח בפ"ק דיומא
(דף טו: ד"ה וחה) על סס שלא היה האש כבה משם לעולם מפני שהיו טעלין
האש לזרך המזבח דאמרינן בעזרה כהנים שמוזה להביא מן ההדיוט
שלאמר ונתנו בני אהרן [הכהנים] אש על המזבח אש"פ שהאש יורד מן
השמים מזה להביא מן ההדיוט ט [וביאתיה אשבה] שנת (כ) תגן ומאחזינן
את האור במזרח צבית המוקד ערב שבת עם חשיכה דכהנים זריזין הם
ולא אתו להצטיר ופירש רש"י להתחמם סס כהנים שהיו הולכים יחפים
על גבי רלפת העזרה דאמרינן בצבחים (דף כז) הואיל וכלי שרת מקדשים
ועזרה מקדשת מה מליט ככלי שרת שלא יהא דבר חוץ בין ידו לכלי
התם נפקא לן מקרא חף עזרה לא יהא דבר חוץ צבית לצבין הרלפה:
כיפה כלומר לשכת צבית המוקד ע"ג לשכת י של אבטינים היתה ובשכיל
הכהנים שומרים לשם בנאוה ע"ג כיפה דשמירתן לרין לעשותה ע"ג
מקום גובה כד"ל מקרא וצבית גדול היה וד' לשכות פתוחות לשם כדאמר
(*) ע' ג"ש שנתן טעם לזה

מקומות *הכהנים שומרים בבית המקדש
(א) בית אבטינים בית הניזוף בית המוקד בבית
אבטינים ובבית הניזוף היו עליות י הרובים
שומרים שם * בית המוקד כיפה ובית (ב)
הגדול היה מוקף רובדין של אבן זקני בית
אב יושנים שם ומפתחות העזרה בידם פרחי
כהונה איש ד [כסתו בארץ *לא היו יושנים
בבגדי קדש אלא היו פושטין (ג) ומניחין
אותן תחת ראשיהם ומתכסין בכסות עצמן
* יארע * קרי לאחד מהן יוצא והולך לו
במסיבה

לקמן ובמסכת מדות (דף לז) ד' לשכות פתוחות לבית המוקד כקטניות
[א] פתוחות לטרקלין כלומר בחדרים הפתוחות לבירה וע"י מעלות עולין
מהלכות שמה לבית המוקד צ' בקדש וצ' בחול כלומר שתי הלשכות
הפתוחות לו צ' מהם צביות בקדש ובעזרה וצ' בחול צבית הבית וצבית
המוקד צבית חליו בקדש וחליו בחול
וראשי (ג) פשפשים קנים מפסיקין בין
קדש לחול כדי שיוזרו כהנים ולא ינהגו
במקום קדש מנהג חול וכו' כיון שעל
מקום גובה היה צבוי ביום המוקד א"כ
הרי הוא חול דגנין ועליות לא נתקדשו
תריץ הכיפה היתה שזה לקרקע עזרה
לפיכך לא צטלה קדושת כיפה וכהאי
גוונא יצ' סוגיא אחרת בפסחים (דף
פה) על אותה שמועה של גנין ועליות
דלומר התם גנין ועליות לא נתקדשו
ופרכינן מיתבי החלומות ועובי החומה
כלפנים ואמרינן בשלמא לחלומות
משכחת דקדושות כששות לקרקע עזרה
אלא עובי החומה היכי משכחת לה
ומתריץ יג' כבר שורא פירוש
החומה קטנה לפנים מחומה גדולה
והיא נמוכה וזוה לקרקע גובה
עזרה שקרקע עזרה הולך ועולה
במעלות ומה היו משמשות מערבית
דרומית היא היתה לשכת עלה קרבן
דסס ותניס העלאים המזבזקים

בשלשה מקומות
הכהנים שומרים
בבית המקדש כבית הניזוף
ובבית המוקד: וצביות
הרובים שומרים * א"כ
משמרים: [ג] וצבית
גדול היה כו' וקני בית
אב היו יושנים כו'
ביום ששה של לשכת
ובית המוקד * לשכת
שהיה שם מזרח
כדאמרינן לקמן באותן
ג' מקומות הכהנים
משמרין העזרה אבל
הלויס משמרין
במקומות אחרים כגא
מקומות כדאמר לקמן:
והרובים * כהנים לרין
שלא הגיעו לפירוק
כנון רביא: הרובין
כסאות ועליות וקני
כהנים של בית אב יושנים
ופרחי כהונה כתיבם
שהביא שתי שערות
שראין לעבודה וכו':
כחט שלו של חול פניה
בארץ על בני העצמ
ישן על גבו:

פי' הראב"ד
בשלשה מקומות
הכהנים שומרים * שאינם יושנים
כל הלילה ושומרים
את המקדש בשכיל
כבוד: בית המוקד *
לשכה שהיתה מזרח
שהכהנים מתחממים
בה ובאותן ג' מקומות
הכהנים שומרים את
העזרה * אבל הלויס
לקמן הרובים כהנים
בב"א מקומות כהנים
כמו רבי' הרובין כסאות
ועליות ועל אותן רובין
וקני בית אב של כהנים
שהיו משמשים ולמחר
ישנים שם והרובים
שהיו שומרים לא היו
יושנים ופרחי כהונה
הראויים לעבודה וגדולים
מהרובים כדמפרש בגמ'
כסות כסות עצמן של
חול היה מונח בארץ
וישן עליהם ופתרוני
הרב ר' שמואל חסיד
והרב ר' יצחק בר
שמואל ז"ל נושין לומר
דמהו מונח בית
אבטינים ובית הניזוף
היה עליות כרי שהיו
יכולין לישיב כשהיו
רוצים מפני שתחתיהן
של אלו עליות היו
קדש קדושת העזרה
וק"ל דאין ישיבה
בעזרה לפיכך עשו
אותן עליות לפי שאמר
רב בפרק כיצד צולין
גנות ועליות לא נתקדשו
וטביאין ראה כמ' כן
שבית אבטינים היה
(דף פ"ב בפ"ק דכריתות
דף פ"ב בפ"ק דכריתות
לעזרה

דרומית מזרחית היא היתה לשכת עושי לחם הפנים מזרחית לפניות
זה גזוז צבית חשמונאי אבני מזבח שיקלוס מלכי יון לפניות
מערבית זה יורדים לבית הטבילה יד' עמא יורד דרך אותה לשכת
למעין לצבול וצבית המוקד היתה בצפון עזרה עו' כדהניח במסכת
מדות (דף לז): מוקף רובדין של אבן * רובדין כמו יאל והניחו על רובד
רביעי ששכיל (יומא דף מג): והוא דבר הבולט מן החומה ולכן (ד) עשויין
שמן הרובדין היו עולין ע"ג מפותיהן שהיו בתוך כניסת החומה כעין
מטות: וקני צבית אב יושנים סס * אותם שהיה להם לעבוד למחר היו
ישנים בתוך כניסת החומה ולא ארובדין קאי דא"כ ה"ל למימר על גביהם
ובגמרא מוכיח שלא על אלו הרובדין היו יושנים דקאמר (פ) אילעווהא
דקא סלקי בכו לאילעווהא ומוקף לאו דוקא אלא אותו צבית המוקד שבצו
בחול היה מוקף רובדין של אבן כדי לעלות במטות שהן בתוך החומה
דבמקום חול היו יושנים ולא במקום קדוש עו' דראשי פשפסין מזבילין בין
קדש לחול כדי שלא ינהגו בקדש מנהג חול: ומפתחות [העזרה] צבית *
כלומר בידי אותם כהנים לשם היו מונחות כל מפתחות העזרה ומפרש
במסכת מדות (דף לז) היכן היתה הנחתן מקום היה שם אמה על אמה
בלשכת צבית המוקד ועל כל שיש בצורתו מקום ועצבת היתה יו' קצועה
(ו) ומגביהן אותן ע"י אותן הטבעות הגיע זמן העשילה הגביה את הטבול
מן הטבעות על ידי טבעת אי נמו ע"י אותן הטבעות היתה הטבול נעולה
בארץ וכשרולין להגביה מגביהן אותה מן הטבעות טעל את המפתחות
מן השלשלת המפתחות נטוין תחת אותה טבול בשלשלת ועל הכהן
צפנים שערי עזרה וכן לוי יסן לו מבחוץ גמר מלעול החזיר המפתחות
למקומן תחת הטבולות עליו כסות שלו וישן על אותו טבול: ופרחי כהונה
איש * כסותו בארץ * פרחי כהונה בצורים שהגיעו לעבודה איש כסותו בארץ
כסות שלו בארץ שלא היה להם כניסה בחומה ומטות נמו לאו אורח ארעא
לעוליהם ההם כדמפרש בגמ': ולא היו יושנים בבגדי קדש בגמ' מפרש טעמא
אלא פושטין ומקפלין אותן תחת ראשיהם לא כנגד ראשיהם: ומתכסין
בכסות עצמן * בגדי חול: אירע קרי לאחד מהם * סדר מעשיהם מפרש:
(*) ג' נאל שנתן כסתו מלשון כר וכסת

צריך להיות קדוש קדושת העזרה מפני שבית אבטינים היו משמטין את הקטורת וק"ל בפ"ק דכריתות (דף
א) שאין שורין את הצפורן כמו רגלים משום דאין משמטין מי רגלים בקדש מפני הכבוד וחיץ לעזרה
ה' א"א לשרות כמין רגלים מטייע ליה לר' יוסי בר תינאי * קדוש הוא קדוש תהיה לכם כל מעשה לא יחא
אלא בקדש * ובמסכת שקלים נמי בפרק התרוסה אפליגי בה ר' יוחנן ורבי יוחנן אס פתחה בחול * וקשה
לי ע"ז פירוש חזא שהיה הלויס שהיו שומרים לשמור את הקנה היה להם כשהיו רוצים לישיב ועוד כי
היכי דפסק לקמן פסיע ליה לר' יוחנן דאמר סתילת לא נתקדשו אלא ביה חזא פתחה רוצים לישיב ועוד כי
נגות ועליות לא נתקדשו ועוד דהכי מוכח בהרי"א בפ"ק דיומא דבית אבטינים היה מקום קדושת עזרה דתנן
מסיריה וקני בית אב זקני כהונה והולכי וכו' לעליית בית אבטינים ללמדו חפינה היו מוליכין אותו לשכא"כ
אי ס"ד דבית אבטינים היה חול היה הקטורת נפסל ביצא שהרי כל הקטורת שהיו לחפיה משמטין קדוש
הוא * ותני' בפרק קמא דשבויות דניתנה במכתשת נפסל משום דהם משום קדושת קדושת
הגוף הוא כבר פארה שנכנסה במכתשת שהיא כלי שרת איקדשה לה ואנכ גררא נפרש מ"ש בתחם קטורת

בכלי כדתנן המנחות כשקדשו בכלי נפסלין בשביל יום וכולי פילתא כדקתני במעילה ובפ"ק רשבויות קא
מיתי לה י"ל דהיינו טעמא רבחה לאתרי קדשי קדושת הניף משום רלאתרי ראו להקריבה ואינה מחוסר מעשה רבה
קדושת הניף בפה אלא ככלי שרת דוקא ואחר כן נהויר לקשיא דמהתם מוכח דבית אבטינים היה קדוש והא ליכא
הולכי וכו' אבטינים מלשכה אהרת אלא ע"כ משום דאבטינים היה משמטין את הקטורת לשם לפיכך היו מוליכין אותו לשם
וגנות לא נתקדשו אלא מקדשיה וזוהי ענין עליות מפני שכן אותן מקומות עומדין שאם לא היה עליות היה מקום
כללא דכילתא נראה שכן רואי ככל מקום שא"כ לעשות בעזרה ש"א ע"כ דבר שצריך הכתוב לעשות בעזרה כ"א
אהרנא לעבוד לשרת ובראיהו בפ"ב דובחים וכו' שמירת המקדש שא"כ בלא שמירה כדילפינן בגמ' וצריך לשמור
אתה וביניך אחר לפני אהל מועד הכהנים בגנים והלויס בהרץ ככה ג לא חישינן ליישיבה בעזרה ולקמן שפירש
כתוב בתוס' צרפת שכן כתוב בשם הר"ר יצחק בירך רעל שם האורה נקראת הניזוף לשון ניצוץ שיהיה עשירי
בתרא בפרק לא יחפור דבית המוקד היה צריך ויהו בני דעת לשמור מיהא בית מצינו בית המוקד בית המוקד
בית המוקד היו א' בית המוקד גדול ואחר דבית המוקד קטן שהיו בית מצינו בית המוקד בית המוקד בית המוקד
מפניה להביא מן ההריוס ועוד האריך יותר בדבר הזה יגם כתוב בתוס' צרפת בשם הרב ר' יצחק ב"ב שאמר משום ר'
הרב יצחק בר שמואל ז"ל לעשות פירוש בית המוקד היתה עשירי ביה הענין שכיפת בית המוקד היה הענין שכיפת
להכי לא קתני במתניתין דבית המוקד היתה עשירי עשירי עשירי עשירי עשירי עשירי עשירי עשירי עשירי עשירי עשירי
שהיה צריך לפרש שמשנה או בכריתיה שכן היה עשירי עשירי עשירי עשירי עשירי עשירי עשירי עשירי עשירי עשירי
המוקד היו מליקין בו האש לצורך מדרה והיה לחוש פן יבוער האש בתקרת בית המוקד היה כהן ע"כ מוכח שבפנים
למטה ולא למעלה משום פירוח כהנים ואנו בעינן שהכהנים יהיו למעלה והלויס למטה לפיכך א"א בית המוקד
ועוד י"ל לפי הנראה שכיפה כ"א כיפה לא היו יכולין לעשות ואע"פ שהכהנים למעלה והלויס למטה והלויס
האי הפסקה אבל אם היתה כיפה בנתיים של אבטינים י"ל דלמא חשיב הפסק שאל"כ למה לא עשו בית אבטינים
מבחוץ ואע"ג דנעילת שער מפסקין בן לוי לכהן י"ל דנעילה לא חשיב כהן כיפה שפסקת בין בית שלמטה לבית
שבנין אבטינים מתמעט רחב הר הבית ועזרה ע"י כותלי שצריכה לעשות רחבים משל עץ ושיהא לפי זה תקשה מאי
בהני תרתי ועליות היו אבל בית המוקד היה אבן לאו מילתא היא דודאי גבוה היה כך שלא היה יכול לבנות
חול היה מונח בארץ וישן עליה * ק"ק להקשות על פי' זה שהרי אלו פרחי כהונה היו שומרים את בית המוקד
לי מפני שבוה המקום וישן עליה * ק"ק להקשות על פי' זה שהרי אלו פרחי כהונה היו שומרים את בית המוקד
קדוש קדושת העזרה מ"מ כיון שהיה בניו בתוך העזרה החמירו ביותר משאר מקומות * וא"כ משום דלשני שערים
לעבודה * וע"כ נראה שלא היו יושנים על הכסות אלא אם היה צריך לישיב אחד מהם כשהיה הלוי יושב עליו
כיון שהגיע לעבודה ה' מתכסין אותם וקני בית אב בכניסה והיה צריכין חיוק יותר מן הרובים וקני בית אב
עצמן היו יושנים כו' שכיולים לסבול בעבודה כיוס ואע"פ דאין ישיבה בעודה כ"ש שניה הא אסרי

בגמ' (ה) במשנה כיפה וצבית גדול כ"ל וזאת ה' נחמק: (ג) שם פושטין ומקפלין ומניחין אותן: (ד) מפרש ד"ה כיפה
שם הרובדין שמשם היו עלוים: (ה) ד"ה וקני וכו' לקאמר גיבתא דאילעווהא דקא סלקא: (ו) ד"ה ומפתחות וכו' ועצבת היתה
העצבת וכו' וכשרולין להגביה מנגיב אותה מן:

דגהות הב"ח (ה) במשנה כיפה וצבית גדול כ"ל וזאת ה' נחמק: (ג) שם פושטין ומקפלין ומניחין אותן: (ד) מפרש ד"ה כיפה
שם הרובדין שמשם היו עלוים: (ה) ד"ה וקני וכו' לקאמר גיבתא דאילעווהא דקא סלקא: (ו) ד"ה ומפתחות וכו' ועצבת היתה
העצבת וכו' וכשרולין להגביה מנגיב אותה מן:

עבודה. הלכות בית הבחירה פ"ח

(דף כ"ה:) וצ"פ דמדות (מ"ח) ומ"ט והרובין מפרט בגמרא פ"ק דתמיד (דף כ"ג) דהיינו נערים

והלויים בכ"א מקום: ה והיכן היו שומרים. כהנים היו שומרים בבית אבטינס ובבית המוקד. בית אבטינס ובית הניצוץ היו עליות בנויות בצד שערי

נערים שלא הגיעו לפשות עבודה כגון פחותים מ"ג: ומ"ט

העזרה והרובין היו שומרים שם. בית המוקד כיפה ובית גדול היה מוקף רובדין של אבן וזקני בית אב של אותו היום היו יושבים שם ומפתחות העזרה בידם: ו לא היו הכהנים השומרים ישנים בבגדי כהונה אלא מקפלין אותן

משנה למלך

שומרים עם כהנים כי יבנו להם מיורי קרא בשמירת הכהנים אך לתרומה נהרה דקרא איורי בשמירת כהנים קרא דאמאי לא קלמר נמי במקום שבו שלויים שומרים עם כהנים ואם כן הוה להו כ"ז מקום. אשר על כן נ"ל דלכ"ע עיקר מלות השמירה אינה אלא ככ"ד עקום ומקרא ילפינן דג' כהנים נריכים לשמור נג' מקומות ושמיטין נמי מקרא דגם שלויים נריכים לשמור נמקום עיוחד כדכתיב משה אהרן ונביו אלה שכתוב לא הוצרכו גבי לויים נמקום מקומות נריכים לשמור ואדרבה מן הספק נראה דנח לוי שומר כגו דהא בקרא לא הוצרכו כי אם משה אלה דאפשר דדוד תקן שיהיו שלויים שומרים ככ"א מקום ונמלא שבו שלויים עם כהנים כ"ד שומרים וזכו כשזכרו השומרים לא הוצרכו כי אם כשיעור זה דהיינו כ"ד אלה דכיון דהתמנה אמר וילוו עליך וישרהך למדנו מפקוק זה דגזירה הכתוב היא דנפקא ששומרים כהנים עם לויים טפלים לכס ולאו משום שמירת הכהנים אלא שיהיו שומרים למעלה לפניהם ששומרים וכהם כמו שומרים לשומרים ומהו הטעם עתמו נעיון שיהיו כהנים שומרים למעלה כדי שיהיו שלויים למטה לקיים הכתוב דקלמר וישרהך שהם כמו המשלוחים שהאדון עומד למעלה והמשלוח עומד למטה וקרא דדברי הימים לא איורי אלא שלויים שומרים וכפי תירוצא קמא קרא לא איורי כי אם שלויים ולא כהנים וכפי תירוצא בתרא קרא איורי ככל השומרים כהנים ולויים אבל כמה שיהיו שלויים שומרים עם כהנים נראה לא איורי קרא משום דהני לאו משום שמירת הכהנים קא אה אלא מדין שירות כהנים וכדכתיבנא. והנה כפי מה שכתבנו רבינו וכמ"ג פירושה דקרא דילוו עליך פליגי דרבינו ס"ל דקרא בתנא שמירת כהנים איורי וקלמר דכתיב יבנו שומרים צעליהם והלויים למטה נמקום ששומרים שיהיו שלויים טפלים לכהנים ויהיו דכתיב יבנו עליך והכמ"ג סוגר דקרא לא איורי בשמירת הלויים אלא שגור הכתוב דנמקום ששומרים שיהיו עם לויים למטה כמו משרתים וה"ל מלמך דקרא לא איורי בשמירת הלויים מלך לן שכלויים לא ישרהו נעליהם גם כן וי"ל דלעולם במירה כהם אינה אלא למטה בשמירת חלוצה מלכים וגבי כהנים דחנין שיהיו שמייהם צעליהם אלו נגמרא מלך לן והיראו מדקלמר רחמנא וילוו עליך וגו' כלומר בגזירה הכתוב דנמקום ששומרים שיהיו עם לויים טפלים לכס שמנת מינה דכהנים מלות שמירתם הוא נמקום גבוה וגזירה הכתוב הוא כדי שיהיו עם טפלים לכס אבל גבי שמירת הלויים כדקיימא קיימא ככהם שמירה שיהיו מלמטה. ודע דכסף פ"ק דמדות תנן בגיטא וזמן הפילה כו' ועל הכהן מצפנים וכן לוי יבן לו מנחה גמר מלעול החזיר את המפתחות וכו' נתן ככתוב עליה יבן לו פ"כ. והנה מה שכתבנו בנזכר דידן וכן לוי יבן נראה שהוא ט"ס ונריך לגרום וכן לוי יושב לו וכן כהן רבינו עונדיה וכן לוי זה הוא השומר שצניח המוקד שבו עם הכהנים שומרים וצניח אבטינס וצניח הניצוץ שבו עליות היו הכהנים למעלה והלויים למטה ובית המוקד שלא היה שם שלויים כהן מצפנים וכן לוי מנחה וכו' שכתב ר"ע והן כן דברי הכמ"ג שכתבנו למעלה ומ"ט דמפרש במכתב תמיד היינו הכהן דאמרינן גריש מכתב תמיד דענו נגמרא מלך לן ששכנים שומרים מלמעלה והלויים מלמטה דת"ר וילוו עליך וישרהך נעבודתך ככתוב מדבר אלה אומר נעבודתך או אינו אלא נעבודתה כשהוא אומר וילוו עליך ובמרו הרי נעודתה אמור הא מה אני עקיים וילוו עליך וישרהך נעבודתך ככתוב מדבר הא כיצד כהנים שומרים מלמעלה ולויים מלמטה ע"כ. והנה העתקתי סוגיא זו משיב דמכאן מודעה רבה למי שכתבתי למעלה דמה שבו שלויים שומרים נמקום ששכנים שומרים אינו משום שמירת הכהנים אלא כדי שיהיו נראים כמשרתים לכהנים והבדליהם כיו מהפירוש וילוו עליך וישרהך נעבודתך כלומר נראה שצד ישרהו אותה הלויים דהיינו כשהכהנים שומרים דהיינו נעודה שלכם שלויים ילוו עליך וישרהך דהיינו שיהיו מלמטה כמו שומרים לך או אינו אלא נעבודתה כלומר שם הם יהיו שומרים כמון כשהוא אומר וילוו עליך ובמרו הרי נעודתה אמור הא מה אני מקיים וילוו עליך נעבודתך ככתוב מדבר הא כיצד כהנים שומרים מלמעלה ולויים מלמטה ואף שהמפרש שירשם לנרייהא זו צדק הארת היינו משום דליהו ס"ל כדעת רבינו דנמקום ששכנים שומרים לא היה שם לויים כלל אלא דעת הכמ"ג שכתבנו אהיה נרייהא זו כפשטא דז"ק. ודע דליהא דרבינו והמפרש לא ידעתי מאי שיהיה דין לוי דקתני וכן לוי יושב לו בחוץ כהרי כפי דבריהם נמקום ששכנים שומרים לא היה שם לויים כלל וכתו שכתבנו לעיל וכבר בייתי לומר דין לוי זה הוא איש הר הבית המזכיר שם נעמית וצמדות שבה מחזיר ככל ילנה ואפשר שמקומו הקבוע לו היה צניח המוקד מנחה ואפשר דתמני זה היה שם הלויים ולא מן הכהנים אך אינו מתיישב לי כל זה דלמה בינו אה שמו דבהחילה קראוהו בלשון מעלה איש הר הבית ועכשיו קראוהו בן לוי. ור"חיהו לרבינו שמעיה שכתב עלה דמשנה זו שירשם מחודש וי"ל בגיטא וזמן הנעילה כ"ה בגיטא את הטבלא הכהן השומר כו' ועל הכהן מצפנים כל השערים שיש לו לעולו ונעודו עובק נעעילה שערים כן לוי יושב לו מנחהו על הטבלא גמר מלעול הכהנים הטבלא כו' והחזיר הטבלא למקומו ונתן בן לוי ככתוב עליה חזר וישן ע"כ. והנה כפי דבריו בן לוי זה היה יושב צפנים צניח המוקד והרב נעל הוכפח י"ט כדעת רבינו דצניח צדדי רבינו שמעיה הללו דמנח ליה כל זה והנראה אלני דרבינו שמעיה ס"ל כדעת רבינו דצניח המוקד לא היה שם שומר לוי כלל דנמקום ששכנים היו שומרים לא היו שלויים שומרים מש"ה פירש דין לוי זה אינו שומר במקדש אלא מינוח היה שיהיה יושב על הטבלא שבה צמח מפתחות העזרה. ודע שהפסוק דרבינו חזקוני ולא ראינו שכתב בפ"ק דמדות וצביאור הכהן דאמרינן גריש תמיד חרי מינייהו לא נעו שומרו לא גלה דעהו אלא כתב כהם גריש מדות והפ"י לדברי האומר ז' שערים היה מודה שלא היה שומר אלא על חמשה ע"כ. וכבר נעל מ"ט הינה סוגיית הגמרא וכתב ופי' ה"ר שמעיה לפי שהיו הכופין לשאר השערים פ"כ ולא ידעתי למי כהן נפירושה זה דרבינו שמעיה מכל הפירושים ולדידי עד כאן לא הווקא כה"ר"ש לפירושה זה אלא משום דכבר נרבינו דנמקום שבו כהנים שומרים לא היו שלויים שומרים ומש"ה הווקא לוי דכתיב פרי אמתיה לא נעו שומרו ולא יוחא ליה כמה שכתב המפרש ורבינו דמשום דהיו כהנים שומרים למעלה משום כהן לא נעו למטה ומש"ה פירש שאין הטעם אלא משום דשני שערים היו תכופין לשאר השערים אך לדעת כ"ע דכל מקום שבו כהנים שומרים למעלה שלויים שומרים למטה אין אורך לדברי כה"ר"ש אלא הטעם שלא היו שומרים כשער בית המוקד ונשער בית הניצוץ הוא משום דצניח כניצוץ היו שומרים החת האכסדרה וצניח המוקד היו שומרים נחון ומש"ה לא היו שומרים נשערים. ודע שראיהי כסף חוס' גריש מדות כדברים האלה נג' מקומות נמקדש שומרים כהנים וגם לויים וכהנים מצפנים ולויים מנחהו ועוד ח"י מקומות שומרים לויים לנדר וצין הכל כ"א מקומות ע"כ. וכתיב זה כתבו ג"כ כסף חוס' דתמיד. והנה מה שכתבנו דבג' מקומות שבו כהנים שומרים היו הלויים שומרים כן הן דברי הכמ"ג שכתבנו לעיל אך מה שכתבנו ועוד ח"י מקומות בדבר הוא חומה שבהו כפרטן אהה מנחל כ"א והנראה דהה"ס ס"ל דאמאי דתנן והלויים ככ"א מקומות הוא בין כל המקומות דהיינו בין המקומות שבו שומרים עם כהנים וצין המקומות שבו שומרים לנדרם לפי שמירתם כהנים היתה צניח המוקד וצניח הניצוץ וצניח אבטינס והנה ידוע הוא דלככה צניח אבטינס היתה נדרום נלך שער המים וכמ"ה הרב נעל מ"ט צניח צניח הכהנים ששעם ככוף מדות וע"כ וא"כ כשנענו בשמירת לויים חמשה על חמשה שפיר העזרה ככלל השערים הללו הם שער בית המוקד ושער בית הניצוץ ושער כהנים ונג' מקומות הללו ששכנים היו למעלה והלויים למטה ונמלא שבו כהנים שומרים עם הלויים וצ"ח מקומות אחרים היו

שומרים עם כהנים כי יבנו להם מיורי קרא בשמירת הכהנים אך לתרומה נהרה דקרא איורי בשמירת כהנים קרא דאמאי לא קלמר נמי במקום שבו שלויים שומרים עם כהנים ואם כן הוה להו כ"ז מקום. אשר על כן נ"ל דלכ"ע עיקר מלות השמירה אינה אלא ככ"ד עקום ומקרא ילפינן דג' כהנים נריכים לשמור נג' מקומות ושמיטין נמי מקרא דגם שלויים נריכים לשמור נמקום עיוחד כדכתיב משה אהרן ונביו אלה שכתוב לא הוצרכו גבי לויים נמקום מקומות נריכים לשמור ואדרבה מן הספק נראה דנח לוי שומר כגו דהא בקרא לא הוצרכו כי אם משה אלה דאפשר דדוד תקן שיהיו שלויים שומרים ככ"א מקום ונמלא שבו שלויים עם כהנים כ"ד שומרים וזכו כשזכרו השומרים לא הוצרכו כי אם כשיעור זה דהיינו כ"ד אלה דכיון דהתמנה אמר וילוו עליך וישרהך למדנו מפקוק זה דגזירה הכתוב היא דנפקא ששומרים כהנים עם לויים טפלים לכס ולאו משום שמירת הכהנים אלא שיהיו שומרים למעלה לפניהם ששומרים וכהם כמו שומרים לשומרים ומהו הטעם עתמו נעיון שיהיו כהנים שומרים למעלה כדי שיהיו שלויים למטה לקיים הכתוב דקלמר וישרהך שהם כמו המשלוחים שהאדון עומד למעלה והמשלוח עומד למטה וקרא דדברי הימים לא איורי אלא שלויים שומרים וכפי תירוצא קמא קרא לא איורי כי אם שלויים ולא כהנים וכפי תירוצא בתרא קרא איורי ככל השומרים כהנים ולויים אבל כמה שיהיו שלויים שומרים עם כהנים נראה לא איורי קרא משום דהני לאו משום שמירת הכהנים קא אה אלא מדין שירות כהנים וכדכתיבנא. והנה כפי מה שכתבנו רבינו וכמ"ג פירושה דקרא דילוו עליך פליגי דרבינו ס"ל דקרא בתנא שמירת כהנים איורי וקלמר דכתיב יבנו שומרים צעליהם והלויים למטה נמקום ששומרים שיהיו שלויים טפלים לכהנים ויהיו דכתיב יבנו עליך והכמ"ג סוגר דקרא לא איורי בשמירת הלויים אלא שגור הכתוב דנמקום ששומרים שיהיו עם לויים למטה כמו משרתים וה"ל מלמך דקרא לא איורי בשמירת הלויים מלך לן שכלויים לא ישרהו נעליהם גם כן וי"ל דלעולם במירה כהם אינה אלא למטה בשמירת חלוצה מלכים וגבי כהנים דחנין שיהיו שמייהם צעליהם אלו נגמרא מלך לן והיראו מדקלמר רחמנא וילוו עליך וגו' כלומר בגזירה הכתוב דנמקום ששומרים שיהיו עם לויים טפלים לכס שמנת מינה דכהנים מלות שמירתם הוא נמקום גבוה וגזירה הכתוב הוא כדי שיהיו עם טפלים לכס אבל גבי שמירת הלויים כדקיימא קיימא ככהם שמירה שיהיו מלמטה. ודע דכסף פ"ק דמדות תנן בגיטא וזמן הפילה כו' ועל הכהן מצפנים וכן לוי יבן לו מנחה גמר מלעול החזיר את המפתחות וכו' נתן ככתוב עליה יבן לו פ"כ. והנה מה שכתבנו בנזכר דידן וכן לוי יבן נראה שהוא ט"ס ונריך לגרום וכן לוי יושב לו וכן כהן רבינו עונדיה וכן לוי זה הוא השומר שצניח המוקד שבו עם הכהנים שומרים וצניח אבטינס וצניח הניצוץ שבו עליות היו הכהנים למעלה והלויים למטה ובית המוקד שלא היה שם שלויים כהן מצפנים וכן לוי מנחה וכו' שכתב ר"ע והן כן דברי הכמ"ג שכתבנו למעלה ומ"ט דמפרש במכתב תמיד היינו הכהן דאמרינן גריש מכתב תמיד דענו נגמרא מלך לן ששכנים שומרים מלמעלה והלויים מלמטה דת"ר וילוו עליך וישרהך נעבודתך ככתוב מדבר אלה אומר נעבודתך או אינו אלא נעבודתה כשהוא אומר וילוו עליך ובמרו הרי נעודתה אמור הא מה אני עקיים וילוו עליך וישרהך נעבודתך ככתוב מדבר הא כיצד כהנים שומרים מלמעלה ולויים מלמטה ע"כ. והנה העתקתי סוגיא זו משיב דמכאן מודעה רבה למי שכתבתי למעלה דמה שבו שלויים שומרים נמקום ששכנים שומרים אינו משום שמירת הכהנים אלא כדי שיהיו נראים כמשרתים לכהנים והבדליהם כיו מהפירוש וילוו עליך וישרהך נעבודתך כלומר נראה שצד ישרהו אותה הלויים דהיינו כשהכהנים שומרים דהיינו נעודה שלכם שלויים ילוו עליך וישרהך דהיינו שיהיו מלמטה כמו שומרים לך או אינו אלא נעבודתה כלומר שם הם יהיו שומרים כמון כשהוא אומר וילוו עליך ובמרו הרי נעודתה אמור הא מה אני מקיים וילוו עליך נעבודתך ככתוב מדבר הא כיצד כהנים שומרים מלמעלה ולויים מלמטה ואף שהמפרש שירשם לנרייהא זו צדק הארת היינו משום דליהו ס"ל כדעת רבינו דנמקום ששכנים שומרים לא היה שם לויים כלל אלא דעת הכמ"ג שכתבנו אהיה נרייהא זו כפשטא דז"ק. ודע דליהא דרבינו והמפרש לא ידעתי מאי שיהיה דין לוי דקתני וכן לוי יושב לו בחוץ כהרי כפי דבריהם נמקום ששכנים שומרים לא היה שם לויים כלל וכתו שכתבנו לעיל וכבר בייתי לומר דין לוי זה הוא איש הר הבית המזכיר שם נעמית וצמדות שבה מחזיר ככל ילנה ואפשר שמקומו הקבוע לו היה צניח המוקד מנחה ואפשר דתמני זה היה שם הלויים ולא מן הכהנים אך אינו מתיישב לי כל זה דלמה בינו אה שמו דבהחילה קראוהו בלשון מעלה איש הר הבית ועכשיו קראוהו בן לוי. ור"חיהו לרבינו שמעיה שכתב עלה דמשנה זו שירשם מחודש וי"ל בגיטא וזמן הנעילה כ"ה בגיטא את הטבלא הכהן השומר כו' ועל הכהן מצפנים כל השערים שיש לו לעולו ונעודו עובק נעעילה שערים כן לוי יושב לו מנחהו על הטבלא גמר מלעול הכהנים הטבלא כו' והחזיר הטבלא למקומו ונתן בן לוי ככתוב עליה חזר וישן ע"כ. והנה כפי דבריו בן לוי זה היה יושב צפנים צניח המוקד והרב נעל הוכפח י"ט כדעת רבינו דצניח צדדי רבינו שמעיה הללו דמנח ליה כל זה והנראה אלני דרבינו שמעיה ס"ל כדעת רבינו דצניח המוקד לא היה שם שומר לוי כלל דנמקום ששכנים היו שומרים לא היו שלויים שומרים מש"ה פירש דין לוי זה אינו שומר במקדש אלא מינוח היה שיהיה יושב על הטבלא שבה צמח מפתחות העזרה. ודע שהפסוק דרבינו חזקוני ולא ראינו שכתב בפ"ק דמדות וצביאור הכהן דאמרינן גריש תמיד חרי מינייהו לא נעו שומרו לא גלה דעהו אלא כתב כהם גריש מדות והפ"י לדברי האומר ז' שערים היה מודה שלא היה שומר אלא על חמשה ע"כ. וכבר נעל מ"ט הינה סוגיית הגמרא וכתב ופי' ה"ר שמעיה לפי שהיו הכופין לשאר השערים פ"כ ולא ידעתי למי כהן נפירושה זה דרבינו שמעיה מכל הפירושים ולדידי עד כאן לא הווקא כה"ר"ש לפירושה זה אלא משום דכבר נרבינו דנמקום שבו כהנים שומרים לא היו שלויים שומרים ומש"ה הווקא לוי דכתיב פרי אמתיה לא נעו שומרו ולא יוחא ליה כמה שכתב המפרש ורבינו דמשום דהיו כהנים שומרים למעלה משום כהן לא נעו למטה ומש"ה פירש שאין הטעם אלא משום דשני שערים היו תכופין לשאר השערים אך לדעת כ"ע דכל מקום שבו כהנים שומרים למעלה שלויים שומרים למטה אין אורך לדברי כה"ר"ש אלא הטעם שלא היו שומרים כשער בית המוקד ונשער בית הניצוץ הוא משום דצניח כניצוץ היו שומרים החת האכסדרה וצניח המוקד היו שומרים נחון ומש"ה לא היו שומרים נשערים. ודע שראיהי כסף חוס' גריש מדות כדברים האלה נג' מקומות נמקדש שומרים כהנים וגם לויים וכהנים מצפנים ולויים מנחהו ועוד ח"י מקומות שומרים לויים לנדר וצין הכל כ"א מקומות ע"כ. וכתיב זה כתבו ג"כ כסף חוס' דתמיד. והנה מה שכתבנו דבג' מקומות שבו כהנים שומרים היו הלויים שומרים כן הן דברי הכמ"ג שכתבנו לעיל אך מה שכתבנו ועוד ח"י מקומות בדבר הוא חומה שבהו כפרטן אהה מנחל כ"א והנראה דהה"ס ס"ל דאמאי דתנן והלויים ככ"א מקומות הוא בין כל המקומות דהיינו בין המקומות שבו שומרים עם כהנים וצין המקומות שבו שומרים לנדרם לפי שמירתם כהנים היתה צניח המוקד וצניח הניצוץ וצניח אבטינס והנה ידוע הוא דלככה צניח אבטינס היתה נדרום נלך שער המים וכמ"ה הרב נעל מ"ט צניח צניח הכהנים ששעם ככוף מדות וע"כ וא"כ כשנענו בשמירת לויים חמשה על חמשה שפיר העזרה ככלל השערים הללו הם שער בית המוקד ושער בית הניצוץ ושער כהנים ונג' מקומות הללו ששכנים היו למעלה והלויים למטה ונמלא שבו כהנים שומרים עם הלויים וצ"ח מקומות אחרים היו

ו לא היו הכהנים השומרים ישנים בבגדי כהונה אלא מקפלין אותן

מצוה שפ"ז שלא נתור אחר מחשבת חלב כו'

(א) **שלא** נתור אחר מחשבת חלב וראיית העינים שגאל ולא תתורו וכו' מצוה זו בר"מ פ"ג מה' עכו"ם ודברי הרה"מ הם מוסר השכל ועי' צ"מ משנ"ח במלוה י"ג מה שפלפל בדברי הר"ם וגם הק"ל דלשיטת הרמב"ן הגפרטי' בלאו שבכללו' נמנה כ"א למלוה צפ"ע אחרי לא מנה כאן שני מלות דרשינן אחרי לבבכם זו מינות ואחרי עיניכם זו זנוס וע"ש מה שמתקן ואין בלאו זה מלקוח לכ"ע ודברי הרה"מ קשרם על לוח לבך ואשרי וטוב לך :

(חבלת פ' שלח לך ובס"ד נתחיל סדר ויקח קרח) :

מצוה שפ"ח שנצטוו הכהנים והלוים לשמור הבקדש

(א) **שנצטוו** הכהנים והלוים לשמור המקדש וכו' כל הלילה

וכו' שנאמר ושמרו את משמרת וכו'. דיני מלוה זו מצוה בר"מ פ"ח מה' בית הבחירה. והנה נלמד במס' תמיד מקראי דכהנים שומרים בג' מקומות והלוים בכ"א מקומות ומצוה בר"מ ובספרה"ח דשמירה זו מלוה רק כלילה והמפרש צ"מ' תמיד כתב דמלוה זו נוהגת ביום ובלילה והמכ"ל מצינו וכתב דדברי המפרש המוהים וגם ראיתי צ"מ בחר שזע שחמה על המפרש וכתב דד"ו לא היה ולא נברא דמלוה זו אינו אלא כלילה וכ"כ הר"מ וסמ"ג ובא' ולרד"י ל"ע ארבעה מלן דאינו אלא כלילה כיון שאינו מפני פחד אלא מפני הכבוד ואינו דומה פלטרין וכו' כמצוה בר"מ ופוק חזי דפלטרין מלכים יש שומרים ביום ג"כ ואי משום דמשנה מצוה דדפק וכו' אין ראוי וגם משנה דאיך הר הבית היה מחזור וכו' אורחא דמילתא נקיט דביום אין דרך לישן רק כלילה וכעת איי טעם לדברי הראשונים דסוכרים דהוא רק כלילה ואפשר מלאו בחיזה ברייתא וכו'. ופשוט כמו דלוים אינם נפסלים במומין כמו שמצוה בר"מ גם בשנים לא נפסלו בבית עולמים כמצוה בחולין ה"נ לענין שמירת המקדש צודאי אף כהנים צע"מ כשרים דלא מצינו דיהי' זה עבודה דבע"מ יפסלו צודאי הם כשרים וחללים אינם כהנים ככל ופסולים וזה פשוט. וכבר ליריתי צ"ח כ"פ דמשכת חזיו כהן וחזיו ישראל נראה דהם כשרים לשמירה כיון דחזי כהן וחזי ישראל חזיו מויק דאין איסור בדבר בעומד שם ישראל ג"כ כ"פ. ואנדרוניטוס למאן דס"ל דהוא חזיו זכר ע' בראב"ד בהל' שופר ג"כ כשר לעבודה זו כיון דאין בלד השני עכ"פ איסור א"כ מ"ל חזיו או כולו כיון דהוא חזי זכר עכ"פ כשר כ"ג. וגם פשוט דכל הפסולים לעבודה כגון ערל וכדומה כשרים כמו דכשר בע"מ כמצוה דאינו עבודה כלל רק גזה"כ שיהי' בני אהרן ובני לוי וז"פ. ולכאור' נראה דאף חש"ו כשרים לזה אף דהוא מ"ע והנהו לאו בני מלו' נינהו מ"מ עיקר המלוה הוא על הב"ד של כהנים או על הב"ד של ישראל דהמקדש ילכו סביביו שומרים מהכהנים והלוים א"כ כיון דשמרינן אותו מקיימים המלוה דמלוה זו היא מלוה על ישראל וכ"ע קיימו כל ישראל המלוה הזאת וכן מצוה במשנה דתמיד בית אבטינום ובית הנינוך הרוזי' היו שומרים שם ופירש המפרש רובים היינו שלא הגיעו לבן י"ג דאין עובדין עבודה וכו' מצוה דמלות שמירה נחקיים בקטנים ג"כ והמכ"ל כאן בהלכ"ה מצינו דברי המפרש וכתב שם דברים תמוהים דאין יתכן דמלוה זו שהיא שמירת המקדש שהיא מ"ע יניחו אותה לעשות לקטנים שאינם בני מלוה וכו' ע"כ פירש דמיירי בפחותים מבן כ' ע"ש. ואיני מבין התמיה הזאת דבכה"ג מלינו צפ"י מהל' מעה"ק דמצוה שם בתחלת הפרק דאכילת קדשי קדשים הוא מ"ע ונחשבים בכלל התרי"ג בפתיחה למעשה"ק ובהלכה י"ז מצוה דקטן מותר להאכילו קדשי קדשים חזין אף דהיא מ"ע מניחין לעשות לקטנים אף שהם אינם בני מלוה ואע"פ שאינם חייבים מ"מ המלוה

אלא ששאר אותו כל שלשים יום כלומר מיום ששאלה עד תשרום למ"ד יום פמורה מן הציצית מכאן ואילך חייב להטיל בו ציצית : מצוה שפ"ז שלא נתור אחר מחשבת חלב כו'

(א) **שלא** נתור אחר מחשבת חלב וראיית העינים שנאמר ולא תתורו אחרי לבבכם ואחרי עיניכם אשר אתם זונים אחריהם ענין לאו זה שנמנענו שלא נייחד מחשבותינו לחשוב בדיעות שהם היפך הדעת שהתורה בנויה עליו לפי שאפשר לבוא מתוך כך למעות אבל אם יעלה על לבו רוח לחשוב באותן דיעות הרעים נקצר מחשבותיהן ויפנה לחשוב בדרכי התורה האמתיים והטובים וכמו כן שלא ירדוף האדם אחרי מראה עיניו ובכלל זה שלא נרדוף אחר תאוות העולם הזה כי אחריתם רעה וכדי בזיון וקצף וזהו שאמרו ז"ל ולא תתורו אחרי לבבכם זו מינות ואחרי עיניכם זו זנות שנאמר ויאמר שמשון אל אביו אותה קח לי כי היא ישרה בעיני. שורש מצוה זו נגלה כי בזה ישמור האדם מחטוא להש"י כל ימיו. המצוה הזאת באמת יסוד גדול בדת כי המחשבות הרעות אבות הטומאות והמעשים ילדיהן ואם ימות האדם טרם יוליד אין זכר לבנים נמצאת זאת המניעה שורש שכל הטובות יוצאות ממנה ודע בני ותהי נא מרגלא בפומך מה שאמרו ז"ל עבירה גוררת עבירה ומצוה גוררת מצוה שאם תשית דעתך למלאות תאוותך הרעה פעם אחת תמשך אחריה כמה פעמים ואם תזכה להיות גבור לכבוש יצרך ולעצום עיניך מראות ברע פעם אחת יקל בעיניך לעשות כמה פעמים כי התאוה תמשוך הבשר כמשוך היין או שותים כי הסובאים לא תשבע נפשם לעולם ביין אבל יתאוו אליו תאוה גדולה ולפי הרגילם נפשם בו תחוק עליהם תאותם ולו ישתו שם כוס מים יפיג יקוד איש תאות היין ויערב להם בן הדבר הזה כל איש בהרגילו בתאוות ובהתמידו בהן יחזק עליו יצרו הרע יום יום ובהמנע מהם ישמח בחלקו תמיד כל היום ויראה כי האלהים עשה את האדם ישר והמה בקשו חשבונות רבים ללא תועלת של כלום. דיני מצוה זו קצרים הרי בארנו בזה רוב עיקרן (הלכות ע"א פ"ג) ונוהגת מצוה זו בכ"מ ובכל זמן בזו"ג ועובר על זה ויהוד מחשבתו בעניינים אלו שזכרנו שמביאין האדם לצאת מדרך דעת ותורתנו השלימה והנקייה ולהכנס בדרך המהבילים הכופרים רע ומר וכן מי שהוא תר אחר עיניו כלומר שהוא רודף אחר תאוות העולם כגון מי שהוא משים לבו תמיד להרבות תענוגים גדולים לנפשו מבלי שיכוין בהם כלל לכונה טובה כלומר שלא יעשה בדי שיעבוד בריא ויוכל להשתדל לעבודת בוראו רק להשלים נפשו בתענוגים כל מי שהוא הולך בדרך זה עובר על לאו זה תמיד בכל עת עסקו כמה שאמרנו ואין לוקין ע"ז לפי שאין זה דבר מסוים שנובל להתרות העובר עליו כי מהיות האדם בנוי בענין שאי אפשר לו שלא יראה בעיניו לפעמים יותר ממה שראוי וכמו בן אי אפשר לו שלא תתפשט המחשבה לפעמים יותר מן הראוי על כן א"א להגביל האדם בזה בגבול ידוע גם כי פעמים אפשר לעבור על לאו זה מבלי שום מעשה וכבר כתבתי למערה שכל לאו שאפשר לעבור עליו מבלי מעשה אף על פי שעשה בו מעשה אין לוקין עליו לפי הדומה :

פרשת קרח ישיבה תשע מצות ה' מצות עשה וד' מצות ל"ת.

מצוה שפ"ח שנצטוו הכהנים והלוים לשמור המקדש

(א) **שנצטוו** הכהנים והלוים לשמור המקדש וללכת סביבו תמיד בכל לילה ולילה כל הלילה ושמירה זו היא כדי לכבדו ולרוממו ולפארו לא מהיות שם פחד מאויב חלילה שנא' ושמרו את משמרת אהל מועד ולשון ספרי ואתה ובניך אתך לפני אוהל העדות הכהנים מבפנים והלוים אף מבחוץ ככו' לשמור אותו וללכת סביבו ובמכילתא אמרו ושמרו את משמרת אהל מועד

נחקיים ה"כ המלוה נחקיים אף בקטנים ע"כ נראה דיוצאין י"ב ע"י חש"ו כדעת המפרש. וע' בר"מ פ"ג מהלכ' ביהמ"ק שכ' דעבודת הלויים היא שיהיו שומרים את המקדש ויהי' מהם שוערים לפתוח וכו' ויהיו משוררים ובהלכה ז' כת' דאינו נכנס לעבודה עד שיגדיל ויהי' איש שגאל וכו' נראה כיון דגם זה בכלל עבודת הלויים א"כ לריך להיות גדול.

אך ע' במשנה בערכין דף י"ג ע"ב מצוה דאין לוי קטן נכנס לעזרה וכו' וע' ברש"י שפירש כגון לכבד את העזרה ולהגוף הדלתות וכו' א"כ אפשר דוקא בעזרה נקרא עבוד' אבל השמירה של הלויים שהיה חוץ לעזרה כמצוה כשרה בקטנים ג"כ ומכל מקום ל"ע. ודבר זה דכהנים שומרים בג' מקומות יליף מפסוק שבתורה עיין בתמיד דף כ"ו והא דהלויים שומרים בכ"א מקומות ילפי' שם צדק כ"ד מפסוקים בד"ה. ונראה דכ"ו מה"ת אף דמסורת משה לא למדנו גמירי להו ובאין הגבויים ואסמכו' אקראי כמו שמצוה בר"מ כה"י גוונא וכן נראה מהר"מ ומהרה"מ שכל זה מן התורה כ"ג. והנה דעת הר"מ והרה"מ דצמקוס שהיו הכהנים שומרים לא היו הלויים שומרים כלל ובין הכל כ"ד מקומות ודעת הסמ"ג דגם צמקוס הכהנים היו הלויים שומרים א"כ הלויים שמרו בכ"ד מקומות ג' עם הכהנים ובכ"א מקומות הלויים לבדם. והכהנים היו שומרים צמקוס גבוה והלוים למטה וע' במכ"ל שהאריך בשיטות אלו ומציא שיטת הסופ' דבין הכל הי' רק כ"א מקומות וע' במכ"ל באריכות כל השיטות ומה שפלפל מהס"ס וינעם לך. ולד"ה אף לדעת הר"מ היו הכהנים שומרים למעלה היינו שמירתם היה צמקוס גבוה והלוים למטה וע' בתמיד מצוה דללמד מקרא דהלויים יהיו טפלים לכהנים ולא ישמרו בגובה ככהנים וע"ש דגזה"כ דכהנים ישמרו צמקוס גבוה ולויים למטה ובית אבטינום ובית הנינוך היו עליות מטעם זה לשמור בגובה ובית המוקד הי' כיפה צנוי' ע"ג לשכת אבטינום מט"ו לריך להיות בגובה ע' במפרש שם במשנה ובגמ'. והסמ"ג מוצא במכ"ל כת' דשני מקומות בית אבטינום ובית הנינוך היו גבוהים ובית המוקד הי' מעלת הכהנים על הלויים דכהן צפנים וכו' והוא לשיטתו ע"ש ולדברי המפרש הי' בית המוקד ג"כ בגובה וע' במכ"ל והר"מ והרה"מ לא כתבו זה דכהנים למעלה ולויים למטה הוא צדוקא אף כ' דעליות היו צנויות וכו' ואפשר שהי' כך אבל אין עיבוד בדבר והרה"מ לא כ' כלל דכהנים למעלה ול"ע דצ"מ מצוה זה דהוא גזה"כ וע' במכ"ל ול"ע. והר"מ כת' מלוה וכו' שיהיו הכהנים שומרים צפנים והלוים צחוק וכן כ' הרב המחבר וזה אינו מוזכר בש"ס כלל ובסמ"ג מוצא במכ"ל כת' דעל בית אבטינום ובית הנינוך הי' עליות וכו' ובבית המוקד הי' כהן מצפנים ולוי מצחוק א"כ כן פנים וחזן לא הי' רק צבה"מ ולשיטת הר"מ כן לוי שהיה צחוק צבה"מ לא היה שומר כלל כי צמקוס הכהני' לא הי' לוי שומר כלל וע' במכ"ל דלשיטת רבינו הי' הלוי הזה איש הר הבית והי' מקום ישיבתו שם ע"ש ולא שומר א"כ ד"ז דפנים וחזן אינו מוזכר כלל בש"ס והכ"מ הרשים דדברי רבינו בספרי פ' זו. וראיתי בספרי ומצוה זה שם דלפינן מקרא. וראיתי שם בס' זרע אברהם שתמה על הר"מ שהספרי חולק עם הש"ס שלט דבש"ס שלנו מצוה דכהנים למעלה מקרא ובספרי מצוה דכהנים צפנים וכו' והאריך שביק הש"ס שלנו מפני הספרי וע"ש שכ' דהר"מ פוסק כשני הספרות דכ' דעל ג' מקומות הכהנים שומרים והמקומות הללו הוא בגובה ע"ש. ודע דדבר זה דכהנים צפני' לאו צפני' מה דקדיש בקדושת עור' דמקומו' שהיו שומרים לא הי' קדוש בקדושת עזרה ובית אבטינום ובית הנינוך היו עליות וגגים ועליות לא נקדשו וכן כ' המפרש וכן בית המוקד הי' חליו בחול והכהנים ישנים שם א"כ לא הי' קדוש בקדושת עזרה אף צפנים היינו בחדרי' דבית אבטינום ובית הנינוך ובה"מ הם נקראים צפנים וישע"ש שם דרך צדו והלוים מחז' היינו בלא חדרים רק מצחוק ואין

מקיימים המלוה דמלוה זו היא מלוה על ישראל וכ"ע קיימו כל ישראל המלוה הזאת וכן מצוה במשנה דתמיד בית אבטינום ובית הנינוך הרוזי' היו שומרים שם ופירש המפרש רובים היינו שלא הגיעו לבן י"ג דאין עובדין עבודה וכו' מצוה דמלות שמירה נחקיים בקטנים ג"כ והמכ"ל כאן בהלכ"ה מצינו דברי המפרש וכתב שם דברים תמוהים דאין יתכן דמלוה זו שהיא שמירת המקדש שהיא מ"ע יניחו אותה לעשות לקטנים שאינם בני מלוה וכו' ע"כ פירש דמיירי בפחותים מבן כ' ע"ש. ואיני מבין התמיה הזאת דבכה"ג מלינו צפ"י מהל' מעה"ק דמצוה שם בתחלת הפרק דאכילת קדשי קדשים הוא מ"ע ונחשבים בכלל התרי"ג בפתיחה למעשה"ק ובהלכה י"ז מצוה דקטן מותר להאכילו קדשי קדשים חזין אף דהיא מ"ע מניחין לעשות לקטנים אף שהם אינם בני מלוה ואע"פ שאינם חייבים מ"מ המלוה ח"ג

ואין הפירוש חזק לעזרה רק כמ"ש דהתורה גזרה להניס יהיו צמעה והלויים יהיו נופלים מהם הכהני' יושבי' צבחים בדרך כבוד והלויים שומרים על השערים ועל הפינות בדרך טפלים לכהנים אף אם שומרים בעזרה עלמה דקדוש יוסר מ"מ אינו בדרך כבוד ומעל' רק בדרך עבדים ומשרפים והכהנים הם משרפים בדרך כבוד פוק חזי ממלכותא דארע' דהקמני' שומרי' בחזק והגדולים שומרים בחזק' ובטליות דרך מעלה וכבוד אבל לומר דהם צפנים בעזרה והם בחזק לא יתכן כלל דהכהני' היו ג"כ שומרים במקום שאין קדושת העזרה כלל כמ"ש אלא הפירוש הם היו שומרים בחזק והלויים היו שומרים בלא חזקים דכראים טפלים לכהני' כן נראה ברור. וראיתי שם צ"כ זרע אברהם שהקשה כיון דגזר' כ לויים שומרים מחזק ח"כ למה מצוה דזהר הבית שומרים מחזקו כמצוה כחן וגם למה אמרין טעם דבעזרה מחזק כיון דא"י שם ליטב תיפוק ל' דגזר' כ דיהיו שומרים מבחזק. הוא סבר דבפנים ומבחוץ היינו לפנים בעזרה במקום קדושת העזרה וחזק הו"ל חזק לעזרה ובחזק דגם הכהנים היו שומרים במקום ולא נחקש בקדושת העזרה כמ"ש רק הפירוש צפנים בחזק דרך כבוד ובחזק על מקומות פנויות שהיו נרא' שהלויים הם טפלים כמו שמצוה דכהנים היו יסניס בביהמ"ק וכן לוי מחזק היינו מחזק לאחר כג"כ ואמת. וע"ש צ"כ הכ"ל שהארץ בקוש' הללו ומ"ש הוא אמת וברור בעזרה. ואם מותרים לישן בשעת השמירה ע' במג"ל דלידד דאפשר אסור לישן רק הי' קלת שיסניס בשעה זו וקלת היו נעורים ואפשר דמותרים לישן וטובה יותר ללד זה דאינס יסניס הן הכהנים והן הלויים ע"ש ומ"מ חזק לך. מה שכתב הרמ"מ בחחילת דבריו לויים שומרים אף מבחוץ מיבת אף ל"ע דאין דעתו כדעת הסמ"ג כמצוה כסוף דבריו אך כיון דמציא זה בלשון הספרי ובספרי אינו מוזכר מיבת אף ע"כ כאן ג"כ הוא טעות סופר ופשוט. ובמה שמצוה כאן דהלויים היו שומרים על שערי העזרה חזק לעזרה ומצוה צ"כ הטעם כיון דאינו יכול לישן ולא הולאו שער נקוד דלא נחקש ע' לעיל בחחילת פ' נשא מה שכתבתי בזה בחריכות:

מצוה שפ"ט שלא יתעסקו הלויים בעבודת כהנים

(א) שלא יתעסקו הלויים בעבודת כהנים ולא הכהנים בעסק הלויים אלא כל אחד יעשה מלאכתו המיוחדת לו מדכתיב איש איש על עבודתו ועל משאו ולשון המניעה שבאה בזה הוא שנא' בלויים אך אל כלי הקודש ואל המזבח לא יגשו. ואח"כ שב הכתוב ודבר עם הכהנים ואמר ולא ימותו גם הם גם אתם. ירצה לומר בזה שאתם כמו כן יכלו אתכם לאו זה כי כמו שהלויים נמנעים ממלאכתכם כך אתם נמנעים ממלאכתם. יל' ספרי אל כלי הקודש (או) [ואל] המזבח אזהרה ולא ימותו עונש אין לי אלא הלויים שעונשים ומוזהרים על עבודת כהנים על עבודת הלויים מניין ת"ל גם הם ומעבודה לחברתה מניין ת"ל גם אתם ומצאו שבקש ר' יהושע בן חנניא לסייע את ר' יוחנן בן נודנודה בהגפת דלתות אמר לו חזור לאחוריד שבבר אתה מתחייב בנפשך שאני מן השוערים ואתה מן המשוררים. הנה התבאר שכל לוי שלא יעשה במקדש מלאכתו המיוחדת לו חייב מיתה בידי שמים וכמו כן הכהנים הוזהרו שלא יקרבו למלאכת הלויים ואולם אם עברו בזה אינם במיתה אלא במקדש. ואמרו במכילתא אל כלי הקודש ואל המזבח לא יגשו יכול אם נגעו יהיו חייבין ת"ל אך משום עבודה הם חייבים ולא משום נגיעה אין לי [אלא] הלויים ע"י הכהני' הכהני' ע"י הלויים מניין ת"ל גם אתם ושם נאמר הלויים על של כהנים במיתה ואין הכהני' על של לויים אלא בל"ת. משרשי המצוה לפי שעבודת ב' כתות אלה היא עבודה יקרה ומקודשת על כן צריכה המלאכה להשמר מן היאוש והעצלה והשכחה ואין ספק כי כל מלאכה המוטלת על שני אנשים או יותר הפשיעה מצוי' בה יותר ממלאכה המוטלת על האחד לבדו כי הרבה פעמים יסמכו שניהם כל א' על חברו ותתבטל המלאכה מביניהם זה דבר ברור לכל אדם ודרך משל אמרו

מועד אין לי אלא בעשה וכו' הנה התבאר ששמירתו מצוה עשה היא ושם נאמר עוד גדולה למקדש שיש עליו שומרין אינו דומה פלמרין שיש עליו שומרין לפלמרין שאין עליו שומרין וידוע שפלמרין שם להיכל. משרשי המצוה מה שכבר כתבתי כמה פעמים כי בכבוד הבית סבה לתת מוראו אל לב בני אדם ובבואנו שם לבקש תחנה וסליחה מאת אדון הכל יתרכבו הלבבות אל התשובה במהרה. ובענין שאמרנו בארוכה בסדר ואתה תצוה ומכבודו של בית הוא למנות עליו שומרים בדרך המלכים הגדולים אשר בארץ שיעשו כן וכמו שבא במכילתא אינו דומד וכו' כמו שכתוב בסמוך. מדיני המצוה מה שאמרו ז"ל שארבע ועשרים אדם שומרים אותו בכל לילה בכ"ד מקומות הכהנים שומרים בג' מקומות מבפנים והלויים מבחוץ ומעמידין אחד שהי' מחזק על המשמורת כל הלילה ואבוקות דולקות לפניו ואיש הר הבית נקרא וכל משמר שאינו עומד ואומר לו איש הר הבית שלום עליך ניכר שהוא ישן וחובטו במקלות ורשות הי' לו לשרוף את כסותו עד שהיו אומרים בירושלים מה קול בעזרה קול בן לוי לוקה ובגדיו נשרפין שישן על משמרו ויתר פרטיה כגון היכן היו הכהנים והלויים שומרים ואם אירע קרי לאחד מהם כיצד הוא עושה וכיצד סדרן ומעשיהם סמוך לשחר הכל מתבאר יפה בפרק ראשון ממס' מדות (ה' בית הבחיר' פ"ח) ונוהגת בכהנים ולויים בזכרים בזמן הבית כי הם נתיחדו בצוואת שמירת המקדש ולא הישראלים ואם עברו ע"ז ובטלו שמירה זו בטלו עשה מלבד שעברו על לא תעשה כמו שנכתוב בסדר זה בע"ה:

מצוה שפ"ט שלא יתעסקו הלויים בעבודת כהנים

(א) שלא יתעסקו הלויים בעבודת כהנים ולא הכהנים בעסק הלויים אלא כל אחד יעשה מלאכתו המיוחדת לו מדכתיב איש איש על עבודתו ועל משאו ולשון המניעה שבאה בזה הוא שנא' בלויים אך אל כלי הקודש ואל המזבח לא יגשו. ואח"כ שב הכתוב ודבר עם הכהנים ואמר ולא ימותו גם הם גם אתם. ירצה לומר בזה שאתם כמו כן יכלו אתכם לאו זה כי כמו שהלויים נמנעים ממלאכתכם כך אתם נמנעים ממלאכתם. יל' ספרי אל כלי הקודש (או) [ואל] המזבח אזהרה ולא ימותו עונש אין לי אלא הלויים שעונשים ומוזהרים על עבודת כהנים על עבודת הלויים מניין ת"ל גם הם ומעבודה לחברתה מניין ת"ל גם אתם ומצאו שבקש ר' יהושע בן חנניא לסייע את ר' יוחנן בן נודנודה בהגפת דלתות אמר לו חזור לאחוריד שבבר אתה מתחייב בנפשך שאני מן השוערים ואתה מן המשוררים. הנה התבאר שכל לוי שלא יעשה במקדש מלאכתו המיוחדת לו חייב מיתה בידי שמים וכמו כן הכהנים הוזהרו שלא יקרבו למלאכת הלויים ואולם אם עברו בזה אינם במיתה אלא במקדש. ואמרו במכילתא אל כלי הקודש ואל המזבח לא יגשו יכול אם נגעו יהיו חייבין ת"ל אך משום עבודה הם חייבים ולא משום נגיעה אין לי [אלא] הלויים ע"י הכהני' הכהני' ע"י הלויים מניין ת"ל גם אתם ושם נאמר הלויים על של כהנים במיתה ואין הכהני' על של לויים אלא בל"ת. משרשי המצוה לפי שעבודת ב' כתות אלה היא עבודה יקרה ומקודשת על כן צריכה המלאכה להשמר מן היאוש והעצלה והשכחה ואין ספק כי כל מלאכה המוטלת על שני אנשים או יותר הפשיעה מצוי' בה יותר ממלאכה המוטלת על האחד לבדו כי הרבה פעמים יסמכו שניהם כל א' על חברו ותתבטל המלאכה מביניהם זה דבר ברור לכל אדם ודרך משל אמרו

ולא גרע מעבוד עבודה לוי אחר מצ"כ בעבוד עבודה כהונה ח"כ הדין כ"ה אם לוי עבד עבודה כהונה שהזר ח"מ חייב הוא מצ"כ וגם מלאו זה ואם התרו בו חייב שני פעמים מלקות מלאו זה ומלאו דורות דהם שני שמות ואם עבודה שאינה תמה חייב ג"כ שני מלקות אך אם לא התרו בו חייב מצ"כ אף דור אינו חייב מצ"כ מ"מ מלאו זה חייב הלוי דרך גזר' כמו עושה עבודה לוי אחר דלא שייך חילוק בין עבודה תמה ה"כ. הכלל דעל משפחות אלו הוא לאו מיוחד יותר מבישראל דכהן שעושה מלאכה לוי חייב מצ"כ או מלקות לכל מר כדאית ל' ולוי בעבודה לוי ג"כ חייב אבל ישראל לא מניט כלל לאו במלאכה לוי רק במלאכה כהן יש אללו לאו ויש חילוק דבעבוד' תמה חייב מצ"כ ובעבודה שאינה תמה חייב מלקות והלוי ג"כ בכלל לאו זה דנקרא זר אך נוסף עליו לאו זה ובעבודה תמה חייב מלקות משום שני לאוים וגם מצ"כ על כל לאו ונ"מ לקבדו בין רשעים גמורים ובעבודה שאינה תמה חייב מלקות משום זרות וחייב עוד מצ"כ משום לאו דלא גרע מעבודת לוי אחר ואם התרו בו חייב שני פעמים מלקות הכלל דלאו זה נוסף רק על שני המשפחות הללו כהנים ולויים וזה ברור ופשוט וחידש הרהמ"מ וכת' ומן הדומה דכהן שסייע במלאכה כהן אחר ג"כ ח"מ ע"כ והדברים ברורים ונאיים למי שאמרם כמו לוי ללוי חייב וכהנים ג"כ בכלל לאו זה ונ"כ פשוט ח"פ

חילוק וכן תפס לשון הכהני' דריב"ח הלך לסייע לר"י בן נודנודה בהגפת דלתות נקיט לשון הש"ס אבל אין חילוק כיון דמסייע חייב לדעתו מ"ש שלא יחייב לוי בעבודת הכהן או להיטך במסייע כ"כ. והנה דינים אלו מצוה חייבין דף י"א ע"כ ודברי הר"מ ל"ע מסוגיא דסס. אחד. מה שסובר דכהנים שעבדו מלאכת הלויים אינו במיתה רק בל"ת וזה מצוה ח"מ חייב חילוק דהם וכו' דאין חילוק דכהן בעבודת הלוי חייב מצ"כ כלי בעבודת הכהן וכבר השיגו הראב"ד בזה. הב'. דהר"מ סובר דלוי בלוי חייב מיתה וזה דעת אב"י שם והגמרא מסיק דכ"ע סברי דהוא בחזרה ולא מצ"כ גם מה דסובר הר"מ דמסייע ג"כ חייב ובגמרא שם מצוה דכ"ע מסייע אינו אלא חיסור דרבנן ויש סברא דאפי' חיסור דרבנן ליכא וע' כ"ז בכ"מ שעמד בזה והאריך לתרץ דברי רבינו וגם בענין המקראות שמביא רבינו ע"ש וע' ג"כ צ"כ אור החיים על התורה כאן שהאריך גם כן לתרץ דברי הר"מ ומ"מ חזק לך. וע"ש באור החיים שכ' דשני מיני מסייע הם אחד מסייע בעבודה שיש בה וכו' היינו כגון שהי' שוערים מספיק לאותו השער וזה זה וסייע זה אינו אלא מדרבנן והב' המסייע להשלים הלריכים לאותה עבודה חייבים מן התורה וכו' ודבריו נכונים מאוד לענין דינא דאם יכולים בלא הוא הו"ל מסייע ואין בו ממש אבל אם ח"י בלא הוא ה"ל כעושה כולו וחייב וכן מצוה לענין שבת כמצוה בר"מ צ"כ מהלכות שבת דאם שניהם אינם יכולים ועשו מלאכה בשותפות שניהם חייבי' דהו"ל כל אחד כעושה כולה ואם אחד יכול והשני ח"י זה שא"י פטור דהו"ל מסייע ואין בו ממש ה"כ כאן וע"ש מצוה דאם כל אחד לבד יכול ג"כ פטור דמסייע אין בו ממש ה"כ. הכלל דאינו חייב רק אם ע"י כולם נעשה המלאכה ה"כ כאן והדברים ברורים וכן הבאתי כ"פ צ"כ בכמה ענינים. ודע דאזהרה זו אינו רק בשני המשפחות כהנים ולויים כמצוה כאן בפסוק וכמו שכתב הרהמ"מ ג"כ אבל ישראלים אינם בכלל באזהר' זו וישראל ששורר חו שוער לא מניט חיסור כלל דכאן לא מניט אזהרה רק לכהנים והלויים אבל לא לישראל וכך גזר' כ וישראלים אינם עוברים כלל אם עוברים עבודת הלויים רק בעבודת כהנים הוא לאו אחר כמו שיתבאר במלוא שח"מ צ"כ אבל לא מלאו הזה וכן כאן מצוה אזהרה ללוי בעבודת כהן. ולכאורה ל"ל זה הא יש לאו דור בעבודת כהונה כמו במלוא שח"מ ובר"מ פ"ט מהלכו' ביהמ"ק דור היו כל שאינו מזרע אהרן הזכרים וכו' אך החילוק הוא דישראל העובד בעבודת כהן אינו חייב מיתה בידי שמים רק בעבודה תמה היינו ארבע עבודות כמו שיבאר צ"כ אבל על שאר העבודות אינו חייב רק מלקות אבל לוי דעבד עבודת הכהן חייב מיתה צ"כ אף על עבודה שאינה תמה

מוזהרים על עבודת חבירו שלא יהי' המשורר שוער וכן להיטך ואם עברו ע"ז חייבים ג"כ מצ"כ ומלקות אך כהן שעבד עבודה לוי אינו במצ"כ רק בל"ת והיינו מלקות כמ"ש הרהמ"מ. והר"ס כ' הכהנים שעבדו עבודה הלויים אינם במיתה רק בל"ת ולא ב' מלקות מ"מ דעתו דהוא חייב במלקות דהוי ל"ת שיש בו מעשה ובודאי לוקין וז"פ לא תש לכחוב בפירוש. והר"מ פ"ט מהלכות סנהדרין מנה שם חייבי מצ"כ שלוקין וכחצ באות יו"ד לוי שעבד בעבודה כהנים וח"י למה השמים ד"ז לוי בעבודת חבירו דעיקר האזהרה כאן בלוי בעבודת חבירו כמ"ש כאן בפתיחה במנין המנות ובמנין הלוקין שם אות ל"כ כהן שעבד עבודה הלויים כמ"ש דהר"מ מודה דלוקין ולא חשש לכחוב כאן בפירוש. עוד מצוה בר"מ דאם סייע לוי בעבודה שאינה שלו חייב מצ"כ היינו ל"מ אם עבד כל עבודת חבירו בודאי חייב אלא אפי' מסייע לחבירו חייב. ופשוט הן דמסייע ללוי או לכהן כיון דאינו עבודתו חייב כמ"ש במלאכה שאינה שלו סתמא ומ"ש כיון דמחד קרא נפקא וכן נראה דאם כהן מסייע ללוי ג"כ עובר בלאו כיון דלדידי' מסייע יש בו ממש ח"כ מ"ש זה מזה אך לשונו קל"ע דכת' לויים שעבדו עבודה כהנים נר' דעשה כל העבודה וכן אמר' כת' דכהן שעבד עבודה לוי וכו' ובאמלע כת' לשון מסייע נראה שעבודת לוי ככהן וכהן בלוי ל"מ מסייע. וכן משמע לפני זה ע"ש אך באמת אין

הנוגע בכלל ישראל ות"ל לא אלמן ישראל אך הגני כותב דרך מו"מ בעלמא:

ב) ודנה מעב"ת רלה ללמוד דבר זה ממורא מקדש צמה מלינו וקו"ח. וזוה חין להכניס עלמינו כלל כי דבר זה לדרוש התורה צ"ג מידות נמסר לחכמי הש"ס ולא לחכמים שאחריהם וכ"ש לדין. וגם דלמ"ד לא קידשה לעתיד לבוא לא שייך שימור כלל כמו שיחזאר לפנינו. הולם להטעם האחר שאמר משום דקידשה לעתיד לבוא וכיון דטעם שמירתו מפני כבוד ואף עכשיו מחויב לכבדו זה נכון:

ג) ומה שביקש לחלק בין שוא"ת שלא יכנסו במגעליו בין קוס ועשה. לפענ"ד אינו. ואפי' צביהכ"כ שחרב צפרק בני העיר דמחויב צכבוד כמו צבנינו מוהשימוהי את מקדשיכם אעפ"י שחרב צקדושהן עומדין קאמר שם בגמ' דר"א כו' אבל חין מכבדין וחין מרבילין אותן. ומבואר שם הטעם משום עגמת נפש. משמע דלולי זה הטעם הי' מחויב. וכן לשון הש"ע עיי"ש הי"ט. ואף דהוא קוס ועשה. הולם צם' החינוך כתב דמלוה זה כוהגת בזמן הצית:

ד) ודנה בפשיטות י"ל בטעמא דאף דחין שמירתו מפני הגנבים שאין שם גנבים כמ"ש הרמב"ם או דחין עניות כו' היינו שאין תכלית המכוון של השמירה עבור זה. אבל מ"מ לריך שיהי' שם שימור עליו והשמור בודאי לשמור הכלים. ואף שצלא"ה לא הי' גנבים. מ"מ חין כבוד המקדש שיהי' הפקר ואם הי' רולים הי' גנבים. ע"כ לריך שמירה. אבל בזמנ"ז מה ישמור:

ה) אולם יש לפרש השמירה שלא יבוא שם מי שאסור לבוא. ולמ"ד קדשה לעתיד לבוא אף בזמנ"ז הנכנס לתוכה חייב כגון ערל ועמא ועכו"ם או שלא יבא זר להיכל. וכעין שמירת תרומה שהיא שלא תטמא. וכן במקדש כי את מקדש ד' טימא. ואף שצלא"ה לא הי' נכנסין. מ"מ שוב הוי כבוד המקדש שלא כל הרולה לכנס יכנס. וזה שייך אף בזמנ"ז. ולא מצעיא אם הי' זכח לפעול אלל הסולטאן שיגוחו לשמור שלא יכנס שם עכו"ם ג"כ דהוי שימור יפה כיון דמן הדין אסור לכנס אף בזמנ"ז. ואפי' אם לא יוכלו לשמור נגד הגוים. מ"מ שייך שימור נגד ישראל שהרי הגוי אינו מקבל עומאה מה"ת. ועוד דלמ"ד צעירובין (ק"ד): המכניס דבר שאין לו טהרה במקוה פטור. וא"כ שפיר שייך שמירה שלא יכנס שם עמא. הולם לפי"ז יש לעיין ממשנה פ"ז דפרה דשימור דטמא לאו שימור הוא וכולנו טמאי מתים יע"ש. הולם לפי' הרע"ב חין ראי' משם:

ו) ודנה יש לעיין אם שימור חשיב עבודה ומדברי הרמב"ם פ"ג מהלכות כלי המקדש שהשבו בכלל עבודת הלויס מבואר דעבודה הוא. ולולי דברי הרמב"ם הי' נראה לפי מה דק"ל צב"מ (ל"ג). דיושב ומשמר לאו כעושה מעשה דמי א"כ לאו עבודה הוא. ואין לחלק דדוקא בשימור דברי חול חין השימור רק גורם בעלמא שלא יגנבו. ואם לא הי' גנבים בלא שמירה הוה ניחא ליי' ע"כ חין השימור מעשה. אבל בשימור דמקדש דמלוה הוא בעלמותו חשיב מעשה. דהא שם הקשה מהמזמר את הפרה מטמא בגדים והרי שם השימור גופי' מלוה שלא תפסל בהיסח הדעת כמבואר במתני' דפרה צמוסר מי מילוי. אלל שכבר הורס זקן הרמב"ם ז"ל:

יט) ואף דחיתא צפרק כל שעה בתרומת חמץ לריה"ג מסיקה תחת תבשילו או מרינה לפני כלבו. ואף שאינה ראוי לאדם וגם לא רמיא מלות שריפה עלי' שלא נטמאת. י"ל דס"ל לרש"י כמ"ש המוק"ח סי' דכשנעשה חמץ גם כן חשיב שנפסל התרומה וחל עלי' חיוצ שריפה. ואף שכתבתי בגליון המוק"ח דאשתמיטתי דברי התוס' צילה (כ"ז): דכתבו להדיא דכשנעמאת חסור ליתן לבהמתו דמחויב בשריפה דוקא ודוקא בנעשה חמץ ולא נטמאת לא רמיא עלי' חיוצ שריפה. מ"מ לרש"י דס"ל אכילה לבהמה היינו שריפה י"ל דס"ל כסברת המוק"ח הנ"ל:

כ) מידה גם לרש"י קשה דהא לבי שלקחו בכסף מעשר ומת יקבר. הרי דאף שאי אפשר לפדוהו חסור ליתנו לחי' או להסיקה תחת תבשילו. וחילו תרומה כשאינו ראוי לאכילה כגון שנעמאת או שנעשה חמץ צפסח לריה"ג נותנו לפני כלבו או מסיקה תחת תבשילו. הרי דחיסור אינו חשיב כנפסל ונטמא לחול עליו חיוצ שריפה:

כא) אך נראה לרש"י י"ל מה שמוהר יותר בתרומה שנעמאת או שנעשה חמץ להסיקה תחת תבשילו או ליתנו לפני כלבו. משום דתרומה שנפסלה מלותה בשריפה. ובהדי דשריף ליתנה מיני' וכמ"ש התוס' פסחים (מ"ו). צסס. ריב"א. ונתינה לכלבו כמו שריפה לשיטת רש"י צבילה ומשום דתרומה חמורה ודומה לקדשים מלוה לשרוף תרומה שנעמאת כמו קדשים שנעמאו. מושא"כ מעשר דחולין היא ואינה נפסלת בטבול יום ואין מלותו בשריפה. וע"כ לבי מעשר שמת צקצורה ולא בשריפה ע"כ חסור להסיקו תחת תבשילו. אך להתוס' קשה שהם סוברים דתרומת חמץ חין מלותו בשריפה ע"כ מותר ליתנו לפני כלבו. הרי דאף בלא מלות שריפה מותר בהנאה ומעשר חסור. ואין לומר דלבי שמת שאני כיון שנבילה ומטמא עומאתו חוסרתו בהנאה. א"כ הדרא קושיא לדוכתא מומע"ש שנעמא שמוהר לכוכו:

כב) ועיקר הסברה שכתבתי דכשרהוי לאדם חשבינן מה שמאכיל לבהמה כמאכיל לאדם. מלינו כיולא צוה צפי' המושניות להרמב"ם צמה' כריתות דחיסור הנאה לא חשיב מוסיף לגבי חיסור אכילה שכיון שלא חל חיסור אכילה גם הנאה לא נאסר דדוקא כשאסור באכילה חשבינן להנאה ג"כ כאכילה. משא"כ כשלא נאסר באכילה וה"נ בנעמאת ונאסרה לאדם. שוב גם באכילת בהמה לא נתקיים המלוה כיון דאי אפשר להחשיב האכילת בהמה כאילו האכילה לאדם:

7

סימן תמ"ג

הרכות קדושת המקדש

ב"ה פה קראשנעוויטץ.
שלום ובר טוב לכבוד הרבני החריף החסיד מוהר"ר
הר"ר משה מעשיץ מעיר ביאליסטאק יושב
ירושלים תובב"א:

א) ע"כ דברת מעב"ת אם חובה בזמנ"ז להוסיב שומרים למקדש. הנה חשיבהו כפי קולר שכלי אולם לא להלכה ולא למעשה כי לא צי הוא להכריע בדבר

ויבוס בחרש ושוטה. שוב ראיתי שזה שבוש דאין רא' ממדי דאכילה והגאה דאפי' מתעסק חייב ומלוה ע' רש'י ר"ה ואין להאריך. אולם מטעם אחר יש לתמוה דקטן לאו זר שימור הוא כמבואר בפוסקים בענין שימור של מלה בליל ראשון של פסח. מ"מ יש להוכיח מהם דס"ל לאו עבודה הוא. קילור הדברים דשמירת כהנים הוא במחלוקת שנוי' דלהרמב"ם ותוס' וכן משמע מהכתוב אודא ל"י שמירת כהנים לדין דכולנו טמאי מתים. ולדעת הרא"ש והמפרש דלאו עבודה הוא איתא גם בטומאה:

יב) עתה נדבר משמירת הלויים דאף שהדבר ברור דשמירת הכהנים והלויים מלוה אחת כמבואר בכל מוני מלוה וואף שהרמב"ם חשבם בכלל עבודת הלויים. היינו כיון דהשמירה עבודה ממילא הוא בכלל עבודה ג"כ. אבל רק כשיש מלוה שמירה הוא בכלל עבודת הלויים מ"מ אין ברור שמעבדים זה את זה. והמוספין ודאי כל מוסף מלוה אחת. ועכ"ז אם אין לו כולן מקריב מקלסן. ועיין באבן העזר שסובר דשלשה ברכות של ברהמ"ז אין מעבדין זא"ז:

יג) ומ"מ נ"ל דשמירת לויים בלא"ה בכלל אין בזממ"ז מאחר שחלקו דוד ושמואל למשמורות איזה מן המשוררים ואיזה מן השוערים כמבואר בכתוב. ושוערים היינו שומרים כנ"ל והכלל משורר שיער במיתה. ומאין נדע מי המה השוערים. ואף שבגמ' לא מלינו אלא בהגפת דלתות. מ"מ כיון שהוכחנו דשוערים דקרא שומרים ועבודה הוא. א"כ גם השומרים אסורין רק המבוררים. וכן ברבה נשא פ' ו' מלמד שבני מררי אסורין לשמור ולעבוד מה שבני גרשון שומרים ובמס' תענית (י"ז) כל כהן היודע משמרתו כו' הרי דמשמורות שסדרו אז לא נתבעלו בזמן הזה. ואפי' רבי דאמר אסור כל השנה ופירש"י במא' כשיבנה ביהמ"ק ישחנה המשמורות. מ"מ כל זמן שלא נבנה ולא נשתנו המשמורות עדיין הם כמו שסדרו דוד ושמואל ברה"ק. ואי אפשר לקיים מלוה שמירה בזמן הזה גם בלויים בזממ"ז ואף שלא הוזהרו על הטומאה רק הכהנים. ועי' בתוס' יצמות (ל"ב) ד"ה זר ששימש בטומאהו: דברי ידיו הרו"ש הק' אברהם.

סימן תג

ברבר אשר העיר הרב ר' מעשי"ל נ"י מעשי"ל ירושלים תובצ"א בדבר הנקבים שיש ביסווי כותל מערבי של הר הבית שאסור לבעל קרי ולכל מי שטומאה יולאה עליו מגופו להכניס אלבעו בנקבים יען ביאה במקלט שמה ביאה כבש"ם זבחים (ל"ב):

א) תשובה. הגה יש לברר בזה איזה ספיקות. האחד אם עובי חומה של הר הבית נתקדש. הב' אם הר הבית קדיש רק ע"ג הרלפה או קדיש עד התבוס כמו העזרה דאיתא בזבחים (כ"ד). כי קדיש דוד עד ארעית תהומא קדיש. הג' אם דין ביאה במקלט שמה ביאה הוא גם בזה הבית. הד' אם הא דקה בעזרה כשיפור השתחוי' חייב אם דין זה גם בביאה במקלט:

ב) והנה פסחים (פ"ה:) החלונות ועובי החומה כלפנים ומפורש שם בגמ' (פ"ו.) דהיינו בחומת

ז) וכן נ"ל להוכיח שהרי הש"ס הוכיח הכ"א מקומות שהי' שומרים מקרא דדברי הימים ועי' במפרש דקרא בשומרים מיירי ושוערים דקרא שומרים. וכן מוכרח דאי אפשר לומר דשוערים דקרא מגיפי דלתות והש"ס למד רק המקומות. שהרי בכלל המקומות פינות העזרה ופינות הר הבית ושם ליכא דלתות. ועוד דאם איתא דקרא במגיפי דלתות והרי מגיפי דלתות ע"כ לויים הי' ולא כהנים. ומאי קשיא ל' לויים כ"א הוי ומשני כהנים נקראו לויים. ואף שמלינו במידות משנה (ט') ונעל הכהן מצפנים. נעילה לחוד והגפה לחוד. והחילוק בין נעילה להגפה מבואר בירושלמי לענין יחוד נעול הוי יחוד מיגף לריכא. וזה פשוט דהגפה לא שייך לכהנים רק ללויים. וע"כ קרא בשומרים מיירי. והרי כתיב שם פסוק י"ב ואלה מחלקות השוערים וגו' לשרת בבית ה'. הרי מפורש בפסוק דשמירה הוי עבודה. וע"כ לחלק בין המשמר את הפרה דלא הוי עבודה שאינו רק שלא תפסל. ודומה לשימור שלא יגנב. משא"כ שימור דמקדש שהוא לכבוד המקדש חשיב עבודה כדברי הרמב"ם ז"ל.

ח) והנה בהרמב"ם פ"ח מהלכות בית הבחירה הלכה ל"ח לא הי' הכהנים השומרים ישנים בבגדי קודש כו' יע"ש בזממ"ז דהשומרים הי' מקלסם שומרים ומקלסם ישנים וחוזר חלילה. ומבואר מזה דדוקא ישנים לא הי' בבגדי כהונה אבל שמירתן הי' בבגדי כהונה. והרי האבנט פסק הרמב"ם שהי' כלאים ומינה דייק הש"ס בזממ"ז (ס"ט.) דקשין הם ולדעתו אסור ללבושו שלא בשעת עבודה. אלא דלטעמי' דשמירה הוי עבודה ולריך בגדי כהונה. ואין לדמות כדברי הש"ס בזממ"ז (ס"ח:) לענין הא הלוכי מהלכי. דהרמב"ם בתרא והי' לו לפרש. ובדאי דס"ל דבעינן בגדי כהונה:

ט) וכן נ"ל מהתוס' מנחות מ"א שהביאו תוספתא דכלאים בגדי כהונה ובגדי כ"ג אין בהם משום כלאים בגדי כהונה שילא במדינה חייב במקדש בין לשרת בין שלא לשרת פטור. והעלה שם התוס' דחייב מדאורייתא. ואין לדמות מקדש למדינה דבמדינה ליכא שום היתר. והקשו ע"ז מפרק בא לו דלא הי' מקפלין אותן ומניחין אותן תחת ראשיהם אלא כנגד ראשיהם משום כלאים ויע"ש מה שתי'ן. ומאי קשיא להו והא השיגה ע"כ לא הי' בעזרה דאין ישיבה בעזרה כ"ש שכיבה וכביומא דף (ו.) מציתו למה פירש יע"ש ברש"י וכתוס' ובהר הבית אין שום עבודה לכהן וליכא שום היתר. ודומה למדינה דחייב. אלא ודאי ס"ל דשמירה עבודה ובעי בגדי כהונה. והרי דשמירה הי' בהר הבית וע"כ דמיא למקדש כיון דיש שם היתר:

י) מעתה שזכינו מהכתוב ומהרמב"ם ומהתוס' דשמירת כהנים עבודה ובעי בגדי כהונה. הדבר ברור דאסור בטמאי מתים. ואף אם יעמוד חוץ להר הבית וישמור. ודומה לעומד בחוץ והפך צליטורא באברים צפנים דחייב כמ"ס הראב"ד פ"ד מהלכות ביאת המקדש הלכה ד'. וה"ג אף שכהן עומד בחוץ מ"מ העבודה געשית צפנים. וא"כ בזממ"ז אודא לה שמירת כהנים:

יא) אך מדברי הרא"ש והמפרש דסוברים שהשומרים הי' קטנים. מוכח דלאו עבודה הוא דקטן לאו זר עבודה הוא בין בכהנים בין בלויים וואם נאמר דלאו עבודה הוא אין מקום לתמימה המלי"מ דאף שהיא מלוה יכולה להתקיים בקטנים כמו אכילת קדשים ותרומה